

væsenet til Livs. Vi hørte da ogsaa den Gang udtale fra den modsatte Side af Salen, at denne Bestemmelse var af en indgribende Vigtighed for Samfundsudviklingen; man ventede, at Titel- og Rangvæsenet derved skulde have faaet et Grundskud, saa at det, der endnu blev tilbage deraf, vilde bagefter ramle sammen af sig selv. Den Tone gik gennem Forhandlingerne den Gang. Man blev imidlertid meget ubehagelig overrasket ved Aaret efter under 8de September 1871 at modtage en kongelig Resolution, som viste, „hvilken indgribende Betydning eller Vigtighed den omhandlede Bestemmelse havde haft for Samfundets Udvikling,“ idet Resolutionen nemlig bestemte, at der skulde tilbedes en Del høiere Statsembedsmænd en noget høiere Rang, end de tidligere havde haft; Tanken med den omhandlede Lovbestemmelse skulde altsaa i Følge denne Resolution være den, at de Bedkommende skulde være fri for Rangskat, men for øvrigt have en noget høiere Rang, end de allerede havde. Betydningen af Bestemmelsen skulde altsaa være et Tab for Statskassen, men en Gevinst i Retning af høiere Rang for de Bedkommende. Det fandt man da ogsaa var et temmelig stivt Stykke, og i samme Aar som mit tidligere Forslag om den nærværende Materie var til Behandling, stillede et Medlem her i Salen en Forespørgsel, under hvis Forhandling det meget stærkt kom frem, at man ønskede ikke Paragrafen udført paa den Maade; man ønskede ikke atter Embedsmændene putte ind i den gamle ornstufne Bygning — saaledes kaldte man de bestaaende Rangforordninger af 1746 og 1808 — og dette lod til at gjøre saa meget Indtryk paa den daværende ærede Conseilspresident, at hans Slutningsord kom til at lyde paa, at man mulig kom til at lade det Hele ligge. Imidlertid er man i Behandlingen af disse Spørgsmaal naaet videre, saa vidt, at man under det samme Ministerium, som har fremskaffet den kongelige Resolution af 8de September 1871, har kunnet fremkomme med en stor ny Rangforordning af 20de Mai 1874, hvori man rangerer Embedsmændene ind i den saakaldte gamle ornstufne Bygning, hvori man giver Embedsmænd gennemsnitlig en Del høiere Rang, end de tidligere have haft, og utvivlsomt ogsaa indfører en Del, som ikke tidligere have staaet deri. En nærmere Udvikling af denne Forordning kan det naturligvis ikke være min Afgt at give, da det lidet kommer denne Forhandling ved; det er kun Tendentien, jeg fremhæver. Spøad er saa Resultatet blevet af den af mig nævnte Paragraf? Det er blevet det, at Embedsmændene

have faaet en høiere Rang, end de tidligere havde, og at Statskassens Indtægter ere gaaede ned fra at være anslaaede i den paagjældende Finantslov for 1869—70 til 45,000 Rd. til nu at være anslaaede til 25,000 Rd., hvorved der saaledes er fremkommet et Lønningstillæg for Embedsmændene, og tillige have de gennem disse Rangforordninger modtaget en høiere Rang. Det hørte den absolutistiske Tid til at stabe Rangforordningerne af 1746 og 1808; det hører til det sidst afgaaede Ministeriums mange Laurbær at have skaffet os to nye Rangforordninger til, saa at vi have i Alt fire i Steedet for to. Det er en Grund, hvorfor jeg har troet, at det kunde være hensigtsmæssigt at bringe denne Sag paa Dmtale igjen og nedlægge den Protest, som jeg er overbevist om vil finde Genklang hos den store Del af Befolkningen, en Protest nemlig mod hele den Titel og Rangsyge, som saaledes florerer og pleies af vore høitagtede Regjeringer. Der kommer endnu en anden Betragtning til, som jeg beklager ikke kan fremsføres uden at berøre Personer, men det kan dog ske paa saadan Maade, at det er fuldkommen konstitutionelt berettiget at fremsføre den. Man har villet sige lige over for disse Forhold, at de vare ikke „Rigets Unliggende“ i den Forstand, i hvilken Grundlovens § 11 tager dette Begreb, saa at altsaa Udnævnelser efter Rangforordningen skulle foretages under den vedkommende Ministers Ansvar. Man har derimod ment, at der her var Tale om den Slags Ting, som laa udenfor den nævnte Grundlovsparagrafs Raaderum, saa at der altsaa ikke behøvedes en saadan Ministeransvarlighed for at kunne fuldbyrde den. Jeg kan ikke erkjende, at denne Fortolkning paa nogen Maade er rigtig. Selv om man tidligere af visse praktiske Hensyn, af Hensyn, som man til visse Tider kan lade passere, har troet ikke at burde holde strengt over Formerne, saa er det dog vist, at, da det er Forhold, som berettiget lade sig kritisere og kunne forvres kritiserede ogsaa her i denne Sal, gaar det ikke an at ville lægge dem udenfor Begrebet Rigets Unliggende i den af mig omtalte Paragraf; thi, vi ville da komme til at omtale Handlinger, for hvilke der intet konstitutionelt Ansvar var, og komme til at omtale Forhold, som vi efter Grundloven ikke kunne omtale. Det ligger derfor i Sagens Natur saa vel som i de grundlovmæssige Bestemmelser, at disse Handlinger ere saadanne, som de vedkommende Regjeringer maa være ansvarlige for. Nu have vi set, at en høitaget Regjerings Medlemmer, der have haft den